

vat del ll. TRABS 'biga' (no estranya a la nostra toponímia) car així el sufix diminutiu fóra inaplicable, i el col·lectiu -ETUM / -ETA, no podia donar sinó *-eda* en una comarca tan sud-oriental com el Solsonès o la Ribera del Riu Bragós; tampoc en un derivat de *rave* 5 RAPHANUS, que hauria estat *-raveneda* o *-eneta*.

I és que tot essent cpt. de MONT- deu ser amb un altre NP germànic: THRASBERHT (en forma alamànica *Trasipert* en Först. 1463), o més exactament el fem. corresponent *Trasberta*; tal com THRASWARI, del mateix radical, passà a *Traver*; i THRASBAD a *Trabau* > *Trabal*, ací es passà a *Mont-traverta* reduït a *Montraveta*: de la pèrdua de la 2^a r respondria la dissimilació, ajudada per la influència dels molts diminutius en *-eta*; altrament recordem que *Isamat* ve 15 d'ISANBARD, *Angelats* < ANGIHARDS, *Bernat* de BERNHARD.

¹ El que no es veu tan clar és la variant *Monrabal* d'aquest cogn., que *AlcM* troba només en 5 pobles valencians; en realitat és amb *-v*, car un Joan *Monraual* el trobo escrit en dos docs. de c. 1573, llegits a l'arxiu de Benissa (XXXIV, 101.5, 12) on *v* i *b* no es confonen. Essent només valenciana es podria pensar en un arabisme: potser *murābat* 'amenat': el part. passiu corresponent a l'actiu *almorāvit*; no faltaria algun fet un poc semblant per a la *-l*: recordem *raval*, però en aquest era *-d*; i com que tampoc hi lligaria la *-ř* és subtilitzar molt; valdrà més quedar-se amb *Mont-ravan* (alterat per dissimilació o contaminació de *raval*). 30 Una arrel aràbiga *rbn* no existeix; *rbl*, a penes, i no en *RMa.*; i *Mont-ravà* comprova que *Mont-ravana* no serà alteració de **moravala* sinó que va amb *Pala-ravà*.— ² Llevat que es tractés d'un parentiu indirecte, a base d'un altre nom de la família de -HRABAN (> HRAMN > RAMN) que en fonts germàniques més tardanes assenyala Först: un *Montrannus* (< *-thramn*) i *Maintramn*, que vindria d'un cpt. amb MAGIN- (col. 1135, 1075); però ja des del punt de vista germànic inspiren desconfiança aquestes formes dels políptics de Reims i d'Irminon, perquè no es veu d'on sortiria aqueixa *t* (si no és per contaminacions del ll. MONTE, i tals cpts. híbrids són per naturalesa merament locals i suspectes d'errors de còpia.; tampoc servirien per a *Montraveta*, puix que ens hi sobraria la *-n-* o *-m-* (amb -HRABAN, , pitjor encara, que hi trobaríem a faltar la *-N* per donar compte, de *-eta*).

Mont-real, V. *Montral*

MONT-REBEI

Llogaret antic a la vora esq. de la N. Ribagorçana, 55 mun. de St. Esteve de la Sarga, a l'entrada del gran

congost per on el riu s'obre pas a través del Montsec: colossal portell de 7 k. de llarg i 500 m. de fondària.

Hi havia hagut església, dependent de la parròquia de Girbeta, a l'altra banda del riu. Com que avui allò (per les obres dels pantans i l'emigració) ha quedat força despoblat, sense població arrelada d'antic, s'hi ha perdut quasi del tot la tradició oral; la documentació que s'hi conservava localment fou capturada per erudits forasters, que no la comunicen: i en les fonts generals la documentació és escassa: els litigis locals i eclesiàstics propis d'aquesta zona limítrofa ens en torben el coneixement. Haurérem de comptar amb dades d'erudits o geògrafs, de segona mà, sempre suspectes d'estar influïdes per 15 prejudicis. La noble família Bergua que havia posseït aquell casal ja no hi és, i els seus propietaris posteriors s'abstenen d'informar el visitant.

Madoz no en dóna notícies històriques i escriu *Montrebeta* (s. v. *Alzamora*) i *Montreweig*, *-eitg* (s. v. *Castisent*). Z.Rocafort (*GGC. Lda.*) *Montrewei* o *Bonremey*. Diu el pireneista Comte Saint-Saud, que ho visità: «la casa de *Montreweig*, a 545 m. alt., en el congost del Montsec» (*Bu. Ass. Exc. Cat.* IX, 135). Victor Oliva: *Montreweig* nom d'un poble (*Congr. Int. Ll. Cat.* 1906, 431). *DAG*: *Montreweig* poble de la prov. de Lda.: l'*Enc. Cat.* (art. signat J. Rebagliato: *Montrebei* (o *-beig*); i estret de *Mont-rebei* o *Bonremey*.

Hi ha, doncs, un dilema sobre la forma bàsica i originària: *Mont-rebei(g)* o *Bonremey*?

És clar que jo vaig fer enqs. allí i a la rodalia (1957) i no vaig plànyer esforços per retrobar (més o menys segur) el fil d'una tradició popular. En poblacions de la zona, no immediates (Trempe, i alguns llogarets d'Eroles i de St. Esteve de la Sarga) dominava amplament la pron. *monrēbēi* (o *munrēbēi*); més propers: a Alsamora *monrēbēi* (XVIII, 120.30); a Girbeta, com a nom d'aquell sector de Montsec, em digueren *munsēk de monrēbēi* (XVIII, 117.5); per tant dono menys valor a la pron. *monrēmēi*, oïda a un treballador, que vivia a Mont-rebei, i es digué fill de Girbeta, però pertanyia als manobres recrutats per al pantà (juny 1957).

Sembla que els qui podien tenir autoritat per informar són els següents. El meu vell i savi inf. de 45 Castissent que hi ha viscut tota la vida, i dirigeix els treballs locals: «la gent diu *monrēbēi*, però jo m'he acostumat a *monrēmēi* perquè és com ho deia el bisbe de la Seu (d'Urg.), quan nos visità, i també ho deia un notari de Trempe» (XVIII, 113.9). L'altre és l'actual propietari de Mont-rebei mateix, que es deia fill d'allí: «és *monrēbēi* encara que molts escriuen *Montrebei* o *Montremey* (pron. *-ntr-*) i el bisbe de la Seu i el notari van assegurar que és *Monremey*. És clar que el mateix fet de citar aquestes «autoritats» 55 resta valor a llur testimoni referent a la tradició popular (que és la que interessaria més) i els hem de